

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Природно-ресурсний потенціал територіальних громад
Волинської області

підготовки _____ **магістра** _____
(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **106 Географія** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Регіональний розвиток і просторове
планування _____
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус вибіркового освітнього компонента «ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ»
підготовки магістра галузі знань 10 Природничі науки за освітньою програмою «Регіональний розвиток і просторове планування».

Розробник: Чижевська Л.Т., к.г.н., доц. кафедри фізичної географії

Погоджено

Гарант освітньо-професійної / освітньо-наукової / освітньо-творчої програми:

Пугач С. О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Фесюк О. В.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування	Вибірковий
		Рік підготовки – 2
Семестр – 1		
Лекції – 10 год.		
Практичні – 14 год.		
Загальна кількість годин – 120 Кількість кредитів – 4		
ІНДЗ: немає	Магістр	Самостійна робота – 88 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

Інформація про викладача

Викладач: Чижевська Лариса Тарасівна, кандидат географічних наук, доцент
 Контактна інформація викладача:
 Телефон 066 38 26 288
 Електронна пошта: chyzevska.larisa@vnu.edu.ua
 Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С ВНУ імені Лесі Українки.
 Кафедра – фізичної географії.
 Факультет – географічний.

Анотація

Освітній компонент «Природно-ресурсний потенціал територіальних громад Волинської області» складений відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування» підготовки магістра галузі знань 10 Природничі науки спеціальності 106 Географія. ОК належить до переліку вибіркових, забезпечує професійний розвиток здобувачів освіти та спрямований на формування у них компетентностей щодо виявлення структури й особливостей природних ресурсів у межах територіальних громад, їх сучасного стану, що зумовлює формування різних напрямків природокористування і, як наслідок, прояв широкого спектру проблем. Під час вивчення ОК магістри оволодівають методами оцінки ефективності використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад, принципами раціонального використання природних ресурсів, визначають напрямки оптимізації компонентів природних систем у межах

громад, обґрунтовують перспективи здійснення природоохоронної діяльності. Задля успішного оволодіння знаннями студенти знайомляться із теоретико-методологічними основами природокористування, з'ясовують передумови формування дисципліни, виявляють етапи її становлення, аналізують проблеми поняттєво-термінологічного апарату.

Пререквізити

Студенти повинні мати загальні знання з географії та інших наук про Землю, інформаційних технологій та ГІС.

Постреквізити

Освітній компонент є теоретико-методичним базисом для подальшого вивчення фізико-географічних та економіко-географічних дисциплін. Загалом, володіння прийомами та навичками, здобутими в ході вивчення даного ОК допоможе у подальшому навчанні та майбутній професійній діяльності. З огляду на це пропонований освітній компонент є актуальним і потребує на особливе ставлення з боку студентської молоді.

Мета й завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента «Природно-ресурсний потенціал територіальних громад Волинської області» – формування у здобувачів освіти системи знань про особливості природно-ресурсного потенціалу територіальних громад Волинської області, основні геоекологічні проблеми, пов'язані з природокористуванням, напрямки раціонального використання природних ресурсів та охорони природи.

Основні завдання освітнього компонента «Природно-ресурсний потенціал територіальних громад Волинської області»:

- розуміння теоретичних аспектів сучасного процесу використання природних ресурсів, методології відповідних досліджень, проблем геосистем, стану природних, технічних та соціальних компонентів геооболонки;
- формування уявлень про класифікацію, структуру, особливості використання і переробки різних видів природних ресурсів та вплив цих видів діяльності на довкілля, економічні та правові аспекти управління природокористуванням;
- здійснення детального аналізу природно-ресурсного потенціалу, структури та особливостей використання природних ресурсів, виявлення існуючих впливів на компоненти геосистем унаслідок природокористування, визначення основних проблем та можливостей їх вирішення, обґрунтування оптимальних напрямків здійснення природоохоронної діяльності;
- встановлення доцільності, можливості та особливостей використання різних видів природних ресурсів та оцінка ймовірного впливу на компоненти природи, розробка шляхів вирішення основних проблем.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні **знати:**

- основні види природних ресурсів у межах територіальних громад, їх походження, поширення в природі;
- особливості використання природних ресурсів на різних етапах розвитку діяльності людини в межах досліджуваної території;
- методи дослідження природно-ресурсного потенціалу територіальних громад та наслідків різних видів природокористування.
- економічні та правові механізми регулювання процесу природокористування у межах територіальних громад;

вміти:

- аналізувати природно-ресурсний потенціал територіальних громад Волинської області, виявляти напрямки його використання на сучасному етапі та в перспективі, застосовувати з цією метою загальнонаукову та спеціальну методологію;
- оцінювати ефективність використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад і відповідність цього процесу принципам раціонального природокористування та охорони природи;
- виявляти наслідки використання різних видів природних ресурсів, їх прояв на сучасному етапі та прогнозувати ймовірне загострення в майбутньому;
- застосовувати управлінські підходи та методи задля регулювання процесу природокористування у межах територіальних громад та запобігання прояву відповідних проблем.

Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання студенти набудуть такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог (ІК).

Загальні компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 1);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 2);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 3);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 4);
- здатність працювати в команді;

спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації (СК 1);

- здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації (СК 2);
- здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв’язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (СК 3);
- здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня (СК 4);
- здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування (СК 6);
- здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоекологічну й суспільно-географічну експертизу та моніторинг(СК 5);
- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку (СК 7).

Програмні результати навчання

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР09. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг.

ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

Структура освітнього компонента для денної форми навчання

Тема	Кількість годин					Форма контролю/ Бали за шкалою ECTS
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота	
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дослідження природно-ресурсного потенціалу територіальних громад						
Тема 1. Сучасне уявлення про процес природокористування та природно-ресурсний потенціал територіальних громад.	12	2	2	-	8	ДС, ПРС/4
Тема 2. Методика дослідження проблем природокористування.	12	-	2	2	8	ДС, ПРС,СРС/4
Контрольна робота № 1						КР/20
Разом за змістовим модулем 1	24	2	4	2	16	28
Змістовий модуль II. Структура та особливості використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад						
Тема 3. Оптимізація використання земельних ресурсів. Сучасний стан та перспективи надкористування у територіальних громадах області	14	2	-	-	12	ДС, СРС/8
Тема 4. Роль лісових ресурсів у розвитку територіальних громад.. Недеревні ресурси лісу. Використання фауністичних ресурсів.	18	2	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/4
Тема 5. Водоресурсний потенціал територіальних громад. Напрямки використання водних ресурсів. Перспективи використання гідрологічних об'єктів в рекреаційній сфері.	16	-	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/6
Контрольна робота № 2						КР/20
Разом за змістовим модулем 1	48	4	4	4	36	38
Змістовий модуль III. Напрямки оптимізації процесу природокористування у територіальних громадах Волинської області						
Тема 6. Охорона природи як складова процесу раціонального природо-користування у територіальних громадах.	18	2	2	2	12	ДС, ПРС, СРС/6
Тема 7. Методологія управління природокористуванням у межах територіальних громад.	16	2	2	-	12	ДС, ПРС, СРС/4
Тема 8. Економічні та правові важелі регулювання процесу використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад.	14	-	2	-	12	ДС, ПРС, СРС/4
Контрольна робота № 3						КР/20
Разом за змістовим модулем 1	48	4	6	2	36	34
Всього	120	10	14	8	88	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, СРС – самостійна робота студента, ПРС – практична робота студента, КР – контрольна робота.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання: кожному студенту необхідно написати реферат за обраною темою. Обов'язковими структурними компонентами реферату є: титульна сторінка, план (зміст), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел. Рекомендований загальний обсяг реферату – 20 с.

Теми для написання рефератів:

1. Здійснення системного аналізу природно-ресурсного потенціалу територіальних громад Волинської області.
2. Особливості сучасної екологічної кризи та її прояв на території Волинської області.
3. Роль моніторингу ПРП задля оптимізації природокористування.
4. Особливості здійснення моніторингу природних ресурсів у межах територіальних громад Волинської області.
5. Сталий розвиток як передумова збереження природних ресурсів та виживання людства.
6. Поняття про сучасні екологічні ризики та ймовірність їх прояву у межах Волинської області.
7. Передумови формування природно-ресурсного потенціалу Волинської області.
8. Особливості агрокліматичних ресурсів Волинської області.
9. Вплив ґрунтових та агрокліматичних чинників на врожайність сільгоспкультур у межах територіальних громад області.
10. Агрокліматичне районування Волинської області.
11. Структура земельних ресурсів у межах Волинської області.
12. Наслідки використання земельних ресурсів у межах окремих територіальних громад області.
13. Сучасне уявлення про деградаційні процеси. Прояв різних видів деградацій у межах Волині.
14. Передумови та наслідки прояву ерозійних процесів.
15. Вплив землекористування на прояв дегуміфікації та агрофізичної деградації у межах територіальних громад Волинської області.
16. Мінерально-сировинні ресурси Волинської області.
17. Утворення порушених земель унаслідок добування різних видів мінеральних ресурсів.
18. Сучасний стан порушених земель в області, перспективи їх рекультивації.
19. Використання міжнародного досвіду у сфері відтворення порушених земель.
20. Особливості використання енергетичних ресурсів у Волинській області.
21. Характеристика лісових ресурсів територіальних громад Волинської області.
22. Здійснення лісокористування та лісовідновлення у межах територіальних громад Волинської області.
23. Особливості використання недеревних ресурсів лісу.

24. Прояв проблем лісів: вирубування, пожежі, хвороби.
25. Використання озерних ресурсів територіальних громад Волинської області.
26. Водопостачання як складова процесу використання водних ресурсів у межах Волинської області.
27. Водовідведення як складова процесу використання водних ресурсів у межах Волинської області.
28. Використання ресурсів річок Волинської області в історичному аспекті.
29. Поширення та використання водно-болотних угідь у Волинській області.
30. Сучасний стан і перспективи використання рекреаційних ресурсів у межах Волинської області.
31. Напрямки природоохоронної діяльності у межах Волинської області.
32. Роль заповідників у природоохоронному фонді Волинської області.
33. Заказники у складі територіальних громад Волинської області.

Вимоги до оформлення реферату

Титульний аркуш повинен містити:

- назву Міністерства, якому підпорядкований навчальний заклад (Міністерство освіти і науки України);
- найменування вищого навчального закладу й кафедри, де виконано роботу (Волинський національний університет імені Лесі Українки, кафедра фізичної географії);
- назву роботи (Реферат на тему «...»);
- відомості про автора роботи:

Виконав:
студент групи _____
прізвище, ініціали студента;
- відомості про екзаменатора роботи:

Перевірив:
науковий ступінь, учене звання
прізвище, ініціали викладача;
- місто й рік.

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів і пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Кожен розділ повинен містити підрозділи (як мінімум – 2). Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу. Пункти виділяють у разі потреби.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми (завдання), її значущість, підстави й вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. Загальну характеристику роботи у вступі подають у такій послідовності: актуальність теми, мета й завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, матеріали й методи дослідження, структура роботи.

Основна частина роботи складається з розділів (обов'язково), підрозділів (обов'язково), пунктів та підпунктів (за потреби). У першому розділі окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за визначеною науковою темою. Наступні розділи повинні розкривати суть предмета дослідження. Кожен розділ починають із нової сторінки. Викладений текст повинен мати бібліографічні посилання на джерела інформації.

Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями щодо подальшого вивчення цієї теми. Структурувати висновки можна за допомогою нумерації чи маркування основних положень.

Список використаних джерел потрібно розміщувати в алфавітному порядку прізвищ першого автора або заголовків. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань.

Основні технічні вимоги до тексту реферату:

- друкують на аркушах білого паперу формату А4;
- шрифт: Times New Roman;
- розмір шрифту: 14 (12 – у таблицях);
- міжрядковий інтервал: 1,5 (1,0 – у таблицях);
- поля: ліве – 30 мм, верхнє, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм;
- абзацний відступ: 1,25 мм.

Усі сторінки реферату (починаючи з титульної) уключають до загальної нумерації сторінок. На титульній сторінці й на сторінці зі змістом номер сторінки не ставлять. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи цей освітній компонент, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Строки здачі практичних робіт, самостійної роботи афішує викладач на перших аудиторних заняття або прописує на інтернет-платформі освітнього компоненту. Перескладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні освітнього компонента «Природно-ресурсний потенціал територіальних громад Волинської області» узгоджується з політикою закладу вищої освіти, деканату.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

У першому семестрі формою підсумкового контролю є залік за результатами виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи, контрольних робіт.

Оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf)

Оцінювання знань студентів з освітнього компонента здійснюється на основі результатів поточного контролю знань.

Результати поточного контролю: оцінки за виконання і захист студентом практичних робіт, оцінка за виконання самостійної роботи, оцінка за виконання студентом контрольних робіт.

Оцінювання практичних робіт кожного змістового модуля здійснюється за 4-бальною шкалою (1 бал – низький рівень компетенції, 2 бали – достатній рівень компетенції, 3 бали – середній рівень компетенції, 4 балів – високий рівень компетенції).

Оцінка за виконання самостійної роботи складає 8 балів, з яких 3 бали – оцінка за дотримання вимог до оформлення роботи (1 бал – низький рівень компетенції, 2 – середній рівень компетенції, 3 бали – високий рівень компетенції); 1 бал – за своєчасну здачу роботи (1 бал – робота здана вчасно, 0 балів – робота здана із запізненням, але до закінчення навчальних занять з освітнього компонента в поточному семестрі); 4 бали студент може отримати на захисті самостійної роботи (1 бал – низький рівень компетенції, 2 бали – достатній рівень компетенції, 3 бали – середній рівень компетенції, 4 балів – високий рівень компетенції).

Оцінка 4 бали (високий рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відповідність змісту самостійної роботи заявленій темі, самостійність висновків, оригінальність та креативність при виконанні роботи, використання першоджерел в аналізі проблеми, використання сучасних публікацій, структурованість матеріалу, наявність ілюстрацій;

Оцінка 3 бали (середній рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відсутність використання сучасних публікацій, відсутність оригінальності та креативності при виконанні роботи;

Оцінка 2 бали (достатній рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відсутність використання сучасних публікацій, відсутність оригінальності та креативності при виконанні роботи, відсутність використання першоджерел в аналізі проблеми, відсутність самостійних висновків;

Оцінка 1 бал (низький рівень компетенції) відповідає таким критеріям: відсутність використання сучасних публікацій, відсутність оригінальності та креативності при виконанні роботи, відсутність використання першоджерел в

аналізі проблеми, відсутність самостійних висновків, низький рівень відповідності змісту матеріалу заявленій темі.

Оцінювання контрольних робіт:

- оцінка за виконання контрольної роботи № 1;
- оцінка за виконання контрольної роботи № 2;
- оцінка за виконання контрольної роботи № 3.

Кожна контрольна робота оцінюється в 20 балів.

Отже, виконання завдань із різних видів поточного контролю оцінюється, в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращити свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного курсу Moodle);
- контрольна робота;
- самостійна робота.

Поточний контроль знань студентів

Поточний контроль											Загальна сума балів	
Практичні роботи							С.Р.	Контрольні роботи				
32 бали							8	КР 1	КР 2	КР 3		
ЗМ 1		ЗМ 2			ЗМ 3							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7					Т 8	
4	4	4	4	4	4	4	4	8	20	20	20	100

ЗМ – змістовий модуль, Т – тема, КР – контрольна робота, С.Р. – самостійна робота

Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної нижче.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього
компонента, де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Перелік питань до заліку

1. Мета та завдання вивчення природно-ресурсного потенціалу територіальних громад на сучасному етапі.
2. Сучасне розуміння поняття «природно-ресурсний потенціал» та його значення для розвитку територіальних громад.
3. Поняття про природні ресурси територіальних громад та їх класифікацію.
4. Погляди вчених на поняття природокористування на сучасному етапі.
5. Види природокористування у межах Волинської області.
6. Типи та напрямки природокористування.
7. Поняття про природні умови, їх види та значення для просторового планування територій.
8. Роль раціонального природокористування у розвитку громад.
9. Кліматичні ресурси та їх значення для функціонування громад Волинської області.
10. Використання ресурсів атмосфери в життєдіяльності та господарстві населення.
11. Загальна характеристика агрокліматичних ресурсів Волинської області. Агрокліматичне районування. Підходи до оцінки агрокліматичних параметрів у межах територіальних громад.
12. Використання водних ресурсів в житті та господарській діяльності населення.
13. Загальна характеристика водних ресурсів Волинської області.
14. Загальне уявлення про земельні ресурси Волинської області.
15. Використання земельних ресурсів у житті та господарській діяльності населення територіальних громад області.
16. Характеристика біологічних ресурсів та їх значення для життя та господарства людини.
17. Особливості лісових ресурсів територіальних громад області.
18. Роль лісових ресурсів у природі та господарстві.

19. Сучасний стан і перспективи використання недревних ресурсів лісу.
20. Фауністичні ресурси та їх значення для розвитку територіальних громад Волині.
21. Загальна характеристика мінеральних ресурсів Волинської області.
22. Особливості використання мінеральних ресурсів у господарстві.
23. Поширення паливних корисних копалин у Волинській області.
24. Поширення рудних корисних копалин.
25. Характеристика нерудних корисних копалин.
26. Роль енергетичних ресурсів для розвитку територіальних громад області.
27. Напрямки використання озерних ресурсів у територіальних громадах області.
28. Сучасний стан та перспективи використання водно-болотних угідь у Волинській області.
29. Перспективи використання вітрової енергії у межах Волинської області.
30. Перспективи використання сонячної енергії у межах Волинської області.
31. Характеристика рекреаційних ресурсів територіальних громад області.
32. Перспективи використання бальнеологічних ресурсів в області.
33. Регіональні прояви переходу світової економіки на природоохоронний тип розвитку.
34. Поняття про природоємність виробництва. Вплив природоємності на розвиток господарства та стан довкілля.
35. Характеристика видів антропогенного впливу на компоненти довкілля в результаті природокористування.
36. Наслідки природокористування в межах територіальних громад.
37. Аналіз сучасних концепцій природокористування.
38. Поняття про екологічні проблеми, їх види та прояв у межах області.
39. Природокористування як основна передумова формування екологічних проблем.
40. Давні екологічні кризи в історії нашого краю.
41. Сучасна екологічна криза та її прояв у межах Волинської області.
42. Проблеми, що пов'язані з використанням повітряних ресурсів.
43. Коло проблем, що викликані використанням водних ресурсів.
44. Аналіз наслідків використання земельних ресурсів.
45. Аналіз наслідків добування мінеральних ресурсів.
46. Поняття про порушені землі.
47. Проблеми використання ресурсів річкових басейнів області.
48. Напрямки оптимізації використання ресурсів малих річок.
49. Проблеми водопостачання та водовідведення.
50. Види водокористування у межах Волинської області.
51. Використання води різних категорій у територіальних громадах області.
52. Забруднення води в результаті її використання.
53. Забруднення повітря в результаті його використання.
54. Деградація земель в результаті їх використання.
55. Характеристика земельних ресурсів Волинської області.

56. Категорії земельних угідь.
57. Наслідки використання ресурсів підземних вод.
58. Наслідки використання лісових ресурсів.
59. Наслідки добування кам'яного вугілля у межах Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну.
60. Аналіз впливу на природні системи територіальних громад рекреаційної діяльності населення.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Чижевська Л. Т. Природно-ресурсний потенціал територіальних громад Волинської області: силабус вибіркової навчальної дисципліни (рівня вищої освіти магістр (2023), галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми Регіональний розвиток і просторове планування, 2 рік навчання, 1 семестр, д.ф.н.), Луцьк [б.в.], 2023. 20 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

Основна

1. Алексєєв О., Вергеліс В. Природно-ресурсний потенціал України. Методичні вказівки до виконання практичних робіт. Вінниця: ВНАУ, 2022. 70 с.
2. Аніщенко В. О. Моніторинг і охорона земель: навч. посіб. Київ: КНУБА, 2003. 176 с.
3. Барановський В. А. Україна. Техногенна небезпека, масштаб 1:3000000. Київ, 2004. 35 с.
4. Бобух І. М. Пропозиції та перспективи формування національного багатства України. Монографія / НАН України; Інститут економіки та прогнозування. Київ, 2010. 372 с.
5. Вибрані праці академіка В. І. Вернадського. [уклад.: О. С. Онищенко, В. М. Даниленко, Л. А. Дубровіна; редкол.: А. Г. Загородній]. Київ: [б. в.], 2011. 584 с.
6. Вишневський В. І. Річки і водойми України. Стан і використання. Київ: Віпол, 2000. 376 с.
7. Водне господарство в Україні/за ред. А. В. Яцика. Київ: Генеза, 2000. 456 с.
8. Водний фонд України. Штучні водойми – водосховища і ставки: Довідник / за ред. В. К. Хільчевського, В. В. Гребеня. Київ: Інтерпрес, 2014. 164 с.
9. Гамкало З. Г. Екологічна якість ґрунту. Львів: Видав. Центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 410 с.
10. Данилишин Б. М., Хвесик М. А., Голян В. А. Економіка природокористування. Київ: Кондор, 2010. 465 с.
11. Джигирей В. С. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. Київ: Знання, 2000. 272 с.

12. Дронова О. Л., Запотоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст: навчально-методичний посібник. Київ. Прінт-Сервіс, 2018. 214 с.
13. Екологічне законодавство України. Харків: ХМГО «ЕкоПраво-Харків», 2002. 448 с.
14. Ерозія і дефляція ґрунтів та заходи боротьби з ними: навч. посібн. / за ред. І. Д. Примака. Біла Церква: БДАУ, 2001. 392 с.
15. Забалуєв В. О. Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості. Харків: Стиль-издат, 2017. 348 с.
16. Зузук Ф. В., Колошко Л. К., Карпюк З. К. Осушені землі Волинської області та їх охорона: монографія. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2012. 294 с.
17. Ільїн Л. В. Раціональне використання й охорона ресурсів озер та штучних водойм Українського Полісся // Актуальні проблеми прикладної економіки: колективна монографія. Луцьк, 2017. С.112-129.
18. Карпюк З. К., Фесюк Ф. О. Природоохоронні мережі Волинської області: монографія. Луцьк: видавництво «Терен», 2021. 212 с.
19. Ковальчук П. І. Моделювання і прогнозування стану навколишнього середовища. Київ: Либідь, 2003. 208 с.
20. Комплексний атлас України. Київ: ДНВП «Картографія», 2005. 95 с.
21. Кучерявий В.П. Урбоекологія: Підручник. Львів: Світ, 2001. 440 с.
22. Левківський С. С., Падун М. М. Раціональне використання і охорона водних ресурсів. Київ: Либідь, 2006. 280 с.
23. Леоненко В. Б. Атлас об'єктів природно-заповідного фонду України. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2003. 119 с.
24. Мала гірнича енциклопедія у 3-х томах/За ред. В. С. Білецького. Донецьк: Східний видавничий дім, 2013. 345 с.
25. Моніторинг земель. Львів: Манускрипт, 2008. 264 с.
26. Мусієнко М. М., Серебряков В. В., Брайон О. В. Екологія. Охорона природи. Київ: Знання, 2002. 550 с.
27. Надточій П. П. Екологія ґрунту та його забруднення. Житомир: Рута, 2010. 473 с.
28. Охорона ґрунтів в агроландшафтах: навчальний посібник / За ред. С. Ю. Булигіна Київ: НУБіП України, 2017. 442 с.
29. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. Підручник в 3-х частинах. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. 552 с.
30. Стецюк В. В. Екологічна геоморфологія та охорона надр: навч. посіб. Київ: Вид.-полігр. центр «Київ. ун-т», 2004. 191 с.
31. Ступень М. Г. Оцінка земель. Львів: «Новий світ», 2006. 308 с.
32. Сухарев С. М. Техноекологія та охорона навколишнього середовища: Навчальний посібник. Львів: «Новий світ-2000», 2005. 256 с.
33. Термена В. К., Літвіненко С. Г. Охорона та раціональне використання природних ресурсів. Вид.: Видавн. КНУ, 2011. 168 с.

34. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. Київ: Знання, 2014. 300с.
35. Хилько М.І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник. Київ, 2017. 268 с.
36. Шикула М. К. Охорона ґрунтів. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2004. 398 с.
37. Шищенко П. Г. Геоекоекологічне обґрунтування проектів природокористування. Київ. Альтерпрес, 2014. 414 с.

Додаткова

1. Адаменко О. М., Адаменко Я. О., Міщенко Л. В. Методика екологічної оцінки техногенного впливу на трансформацію ландшафтів. *Український географічний журнал*, 2004. № 2. С. 22-27.
2. Барановський В. А. Екологічний атлас України. Київ: Географіка 2000. 41 с.
3. Борщук Є. М. Основи стійкого розвитку еколого-економічних систем. Львів: «Растр-7», 2007. 436 с.
4. Гродзинський М. Д. Основи ландшафтної екології. Київ: Либідь, 1993. 224 с.
5. Екологічне право. Київ: ТП «Пресс», 2003. 256 с.
6. Жупанський Я. І. Словник термінів і понять з географії. Чернівці: Технодрук, 2006. 192 с.
7. Карпюк З. К. Природно-заповідний фонд Волинської області: альбом-каталог. Київ: ТОВ «ОК–ПОЛІГРАФ», 2018. 136 с.
8. Мельничук В. П. Основи біологічного методу визначення стану забруднення водойм та водостоків. Київ: 2005. с. 172-179.
9. Національний атлас України. Київ: Картографія, 2008. 440 с.
10. Охорона навколишнього середовища в Україні. Київ: Вид. Раєвського, 1997. 95 с.
11. Олійник Я. Природні та етнокультурні феномени України. Київ: ВКФ «Стафед-2», 2003. 114 с.
12. Оцінка стану виконання підсумкових документів Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002) в Україні. Київ: Академперіодика, 2004. 208 с.
13. Мельничук М. М., Чижевська Л. Т., Качаровський Р. Є. Природний рекреаційний потенціал Люблинецької територіальної громади Волинської області: сьогодення та перспективи раціонального використання. *Veda a perspektivy*. № 5 (24) 2023. DOI: 10.52058/2695-1592-2023-5(24)
14. Мельник О. В, Мельничук М. М., Чижевська Л. Т., Качаровський Р. Є. Природні ресурси Іваничівського району Волинської області як передумова розвитку туристсько-рекреаційної діяльності. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Географічні науки. Луцьк, 2020. № 1 (405). С. 142-148.
15. Петлін В. М. Програмованість природи: монографія. Луцьк: Вежа-Друк,

2021. 476 с.

16. Рудько Г. І. Ресурси геологічного середовища і екологічна безпека техноприродних геосистем: Монографія. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2006. 480 с.
17. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. Одеса: Астропринт, 2005. 631 с.
18. Царик Л. П. Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем (концептуальні підходи, практична реалізація). Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 320 с.
19. Черчик Л. М., Міщенко О. В., Єрко І. В. Туристично-рекреаційний комплекс Волинської області: передумови розвитку: монографія. Частина 1. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. 128 с.
20. Чижевська Л. Т. Сучасний екологічний стан та перспективи екологічно безпечного стійкого розвитку Волинської області: колективна монографія. / за ред. В. О. Фесюка. Київ: ТОВ «Підприємство «Ві Ен Ей», 2016. 316 с.
21. Чижевська Л., Буцук С., Давидюк В. Перспективні напрямки використання сапропелевих ресурсів Волинської області. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. Серія: Географічні науки. Луцьк, 2020. № 5 (409). С. 29-33.
22. Чижевська Лариса. Особливості ґрунтового покриття Ківерцівського району. *Минуле і сучасне Волинської області та Полісся. Ківерцівщина та Олика в історії України та Волині*. Науковий збірник: матеріали краєзнавчих читань, 22 вересня, 2017 р., (м. Ківерці – смт Олика). Упоряд. Г. Бондаренко, С. Войчик, А. Симон. Вип. 62. Луцьк, 2017. с. 504-506.
23. Чижевська Л. Т. Сучасний стан і перспективи раціонального використання порушених земель у Волинській області. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Географічні науки. Луцьк, 2017. с. 125-129.
24. Чижевська Л., Качаровський Р., Шкарупелова І. Ерозійні процеси в межах Волинської області: передумови прояву та закономірності поширення на сучасному етапі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. Серія: Географічні науки. Луцьк, 2020 № 1 (405). С. 48-55.
25. Чижевська Л. Т., Єрко І. В., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є. Рекреаційні ресурси Затурцівської ТГ Волинської області. *Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, Австрія – м. Вінниця, Україна 22 жовтн. 2021 р. / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporate Management» (Відень, Австрія), 2021. С.464–472 . DOI 10.36074/grail-of-science.22.10.2021. С. 84-91.
26. Чижевська Л. Т., Полянський С. В., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є.

Природний рекреаційний потенціал Ковельської ТГ Волинської області. *Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, Австрія – м. Вінниця, Україна. 27 травн. 2022 р. *International scientific journal «Grail of Science» № 13-14 (May, 2022)* / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія), 2022. С. 702-709.

27. Чижевська Л. Т., Полянський С. В., Карпюк З. К., Качаровський Р. Є. Особливості природно-рекреаційного потенціалу Турійської територіальної громади Волинської області. *Грааль науки* (11), 638-646. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.12.2021.125>
28. Шикла М. К. Ґрунтозахисна біологічна система землеробства в Україні. Київ: Оранта, 2000. 390 с.
29. Яцик А. В. Екологічна безпека в Україні. Київ: Генеза, 2001. 216 с.
30. Vasyl O. Fesyuk, Iryna A. Moroz, Larysa T. Chyzhevska, Zoia K. Karpiuk, Serhii V. Polianskyi. Burned peatlands within the Volyn region: state, dynamics, threats, ways of further use. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2020. Vol. 29. №3. P. 483–494. DOI: 10.15421/112043.

Інтернет-ресурси, законодавчі акти та нормативні документи

1. Swiss Federal Statistical Office [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.statistik.admin.ch/eindex.htm.
2. Всесвітня екологічна організація URL: www.world-ecol.org/ruso/.
3. Державна статистична адміністрація України URL: www.nto.org.ua.
4. Децентралізація влади. URL: <https://decentralization.gov.ua/region/item/>
5. Екологічний паспорт Ковельського району / Управління екології та природних ресурсів. Ковель, 2019. URL: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-kovelskogo-rayonu/>
6. Журнал «Зелений світ» URL: www.green-world.com.ua.
7. Методична спілка України. URL: www.mgti.com.ua.
8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/>
10. Спілка сприяння сталому розвитку України URL: www.wgti.com.ua.
11. Спілка сприяння сталому розвитку України URL: www.wgti.com.ua.
12. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/>
13. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>